

случај кад се имају да наплате државни и општински трошкови.

Замена ова ступа у живот 1. Јануара 1874 године.

Препоручујемо нашим министрима: правде, унутрашњих дела и финансије, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају, властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

24. Децембра 1873. г.

у Крагујевцу.

(М. П.) М. М. ОБРЕНОВИЋ с. р.

*Види и ставио државни печат,
чувар државног печата
министар правде*

В. Д. Ценић.

Министар правде

В. Д. Ценић.

Министар финансије

Ч. Мијатовић.

Министар унутраш. дела

А. Чумић

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV.

По милости божјој и вољи народа

КЊАЗ СРПСКИ

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ ВРЛОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О МЕРАМА.

Општа наређења.

Члан 1.

Основа је систему мера у Србији метар, који је десет милионити део једне четвртине земљиног меридијана. Прамера је овог метра, метар од платине на температури, кад се лед топи, који се метар чува у државној архиви у Паризу.

Основна јединица мера за дужине јесте Метар; из ове се мере изводе основне јединице мера за површине и запремине.

Основна јединица мера за тежине јесте Грам, а то је тежина Кубног Сантиметра воде у безваздушном простору и на температури + 4 стотичног термометра.

Множине и делови основних јединица појединих родова мера праве се по десетичном закону

Члан. 2.

Законе су мере ове.

А. Мере за дужину.

Основна јединица: Метар.

Множине: Декаметар то јест десет метара

Ектометар то јест сто метара

Километар то јест хиљаду метара

Миријаметар или миља то јест десет хиљада метара

Делови: Десиметар то јест десети део метра

Сантиметар то јест стоти део метра

Милиметар то јест хиљадити део метра

В. Мере за површину.

а. Опште: Квадрати мера за дужине.

б. Особите (пољске мере).

Основна јединица Ар, то јест простор од сто квадратних метара или квадрат са страном од десет метара.

Множине: Ектар то јест простор од сто ара или квадрат са страном од сто метара.

Делови: Сантиар то јест стоти део ара или квадратни метар.

В. Мере за запремину.

а. Опште: Кубови мера за дужине.

б. Особите (мере за течности):

Основна јединица: Литар то јест куб или једна четвртаста шупљина, којој је свака страна један десиметар

Множине: Декалитар т. ј. десет литара

Ектолитар т. ј. сто литара.

Делови: Десилитар то јест десети део литра.

Санлитар то јест стоти део литра

Г. Мере за тежине.

Основна јединица: Грам.

Множине: Декаграм то јест десет грамова

Ектограм то јест сто грамова

Килограм то јест хиљаду грамова

Миријаграм или десет килограма
т. ј. десет хиљада грамова.

Сто килограма или нов товар т. ј.
сто хиљада грамова.

Делови: Десиграм т. ј. десети део грама

Сантиграм т. ј. стоти део грама

Милиграм т. ј. хиљадити део грама

Члан 3.

О превођењу старих мера у нове и обратно.

а. Мере за дужине:

1. Хват (бечки) има 1 Метар има 0·5272916
1·896484 метра. хвата.

1. Стопа (шух бечки) 1 Метар има 3 стопе 1
има 0·316081 метра. палац и 11·5799424
линије.

1. Риф (бечки) има 1 Метар има 1·286077
0·777558 метра рифа.
1. Аршин (бечки) има 1 Метар има 1·501502
0·666 метра. — аршина.

б. Мере за површине:

1. Дан орања или ланац има 5754·6420
квadratног метра, или 5754 квадратна ме-
тра, 64 квадратна десиметра и 20 квадрат-
них сантиметара.

в. Мере за течности:

1. Аков (бечки) око 1. Ектолитар има
43³/₄ оке има 0·56589 1·767129 акова.
ектолитра, или 56 ли-
тара, 5 десилитара, и
8⁹/₁₀ сантлитра.

г. Мере за тежине:

1. Стари товар има
128 килограма.	1. Нов товар има 78
ока и 50 драма старих.
1. Ока стара има 1·280
килограма	1. Килограм има
0·78125 оке или
312 ¹ / ₂ драма.
1. Драма има 3·2 грама	1. Грам има 0·3125
драма.
1. Фунта (Ћумручка)
има 0·500 килограма	1. Килограм има 2
фунте Ћумручке.
1. Фунта (бечка) има
0·56006 килограма.	1. Килограм има
1·785523 фунте
бечке.

Члан 4.

Од дана, кад овај закон у живот ступи, неће бити допуштено употребљавати друге мере у јавном саобраћају осим мера законом овим прописаних.

Од овог се прописа изузимају:

а, талије, писмене и справе, уговори итд. закључени пре него што овај закон у живот ступи, и погодбе за уништење ма каквог уговора;

б, протоколи, уговори, исправе и сви писмени састави у колико се односе на заграничну трговину, па би се у њима помињале мере, које у страним земљама постоје.

Члан 5.

Кад овај закон у живот ступи, сваки продавац, који се у својој радњи мерама служи, мора имати за своју радњу нуждан прибор мерила, тегова и справа за мерење — вага — наредбом о њиховом облику и саставу прописаних и контролним жигом снабдевених. Њему се оставља у колико законом и наредбама није другчије наређено, да према природи своје радње одреди сам потребан му прибор мерила, тегова и справа за мерење. Но што се тегова и мерила за течности посебице тиче, продавац мора имати све међу чланове побројане у наредби о облику и саставу мерила и тегова.

Осим тога нарочито апотекари и у опште лица, којима је дозвољено лекове продавати, морају имати цео низ законих тегова почевши од 500 грама па до 1 милиграма, међу којима тегови од 100, 10 и 2 грама, од 10 и 2 сантиграма морају се дуго налазити.

Тегови од 500 грама на ниже до половине грама морају бити сви од жутог бакра, а они од половине на ниже од сребра или платине. Облик тих тегова одредиће се доцније у наредби о облику и саставу мерила и тегова. Поменути лица морају још имати бар две равностранице вези, једне за мерење множинне грама и осетљиве на један десиграма, друге за мерење делова грама и осетљиве на један милиграм.

Члан 6.

Са ступањем овог закона у живот, зетини и олај само ће се по тежини мерити, остале течности могу се продавати и по тежини и по запремини.

Жита, варива и остали пољски плодови мериће се такође само по тежини.

Дрва, која су се продавала на квадратне хватове, продаваће се на квадратне метрове.

Камеи ће се слагати у гомиле од једног или више кубних метара.

Од наредбе овог члана тачке прве и друге изузети су страни артикли трговине, кад се

продају у оригиналним увезима, стаклима, бурадма итд.

Члан 7.

Почевши од истог дана забрањено ће бити:

а. Мерити неједноставним метром ткане материје и у опште артикле, који се на дужину мере и лако се савијају.

При продајама истих *а* и других еспана мериће се увек целим метром, чим продавана количина изнесе један или више метара.

б. Служити се гвозденим теговима за мерење новаца, злата, сребра, и осталих скупоцених ствари.

Члан 8.

Као прамере првог реда служиће метар и заиграма, које ће влада од материјала, који се килоајудеснији призна, дати начинити, и које ће особеном наредбом извршне власти постављена комисија са метром и килограмом у државној архиви у Паризу сравнити и њихову вредност наспрам ових одредити. Тако нађена дужина (метра) и тежина (килограма) прамера обзнаниће се у наредбама, које се издаду за извршење овог закона.

Ове прамере, метар и килограм, чуваће се у министарству финансије у затвору под два кључа, од којих ће један кључ чувати мини-

стар финансије, а други председник државног савета.

Члан 9.

По тачним копијама ових прамера, то јест по прамерама другог реда, које ће се чувати у министарству финансије, правиће се и повремено са њима срањивати прамере трећег реда, које ће се дати органима државне власти одређеним да мерила, тегове и справе за мерење званично прегледају и жигошу.

О контролисању мера и органима државне власти, који тај посао врше.

Члан 10.

На сва мерила, тегове и справе за мерење има се ударати, пре но што се на продају изнесу или у саобраћај пусте, званичан жиг, ако се по учињеноме прегледу нађе, да су према закону и особеним наредбама тачни.

Ближа наређења о облику и саставу мерила, тегова и справа за мерење као и о границама тачности, које исте не смеју прекорачити, одредиће се доцнијим наредбама, које се буду издаде за извршење овог закона.

Члан 11.

На преглед могу се пустити и жигосати само мерила и тегови, који мерама у 2-гом

члану или њиним половинама и двојинама одговарају.

Члан 12.

Стакла, чаше и у опште судови, с којима се у кафанама, пивницама, крчмама итд. пиће крчми, не подлеже жигосању, али су продавци дужни на истима означити једном цртом, докле се иста имају напунити, па да мера буде тачна.

Продавци су за тачно означање одговорни и дужни су на захтевање гостију уверити их о тачном означању запремине помоћу законих мерила, које они — продавци — увек у свом локалу морају на угледу имати.

Члан 13.

На мерилима и теговима, који су на званични преглед донешени, на продају изложени или се у саобраћају налазе, мора читко и јасно бити назначено име, које им је дато у систематичној номенклатури (називу), као и име или знак фабриканта или продавца.

Справе за мерење морају такође имати име или знак фабриканта или продавца.

Тегови од једног грама па на ниже не морају имати име или знак фабриканта или продавца.

Знаци појединих фабриканата и продаваца у подручју сваке контролне власти морају се

између себе јасно разликовати. Фабриканти и продавци, који те знаке место свог имена, где је прописано, међу, дужни су од истих знакова дати по једну копију дотичном контролору мера.

Члан 14.

Кантари и у опште све справе за мерење, које су у саобраћају биле, пре него ли што овај закон у живот ступи, на су удешене или се удесе по метарском систему, биће такође прегледане и жигосане, ако прописима закона и наредба одговарају.

Но оне неморају имати име или знак мајстора или продавца.

Члан 15.

Мерила, тегови и справе за мерење подлеже и повременом прегледању и жигосању од стране контролне власти. Време, после кога ће се повремено прегледање и жигосање увек предузимати, одредиће се доцнијим наредбама извршне власти.

Жиг за свако повремено прегледање мора се разликовати од жигова свих пређашњих прегледа.

Од овог су прегледа изузета стаклена, земљана и гвоздена глеђансана мерила за течности, тегови почевши од два грама па на ниже.

Члан 16.

Бурад, у којима се пиће и остале течности продају, не подлеже ни првом ни повременом прегледању и жигосању од стране контролне власти, осим случаја, кад то сама власт нареди, или је ко позове. Али су за то они, који продају по запремини, дужни и то на своју одговорност означити на бурадма њихову запремину у мерама законом овим прописаним и уз то додати своје име или знак, којим се место имена обично служе.

Од овога се изузимљу бурад са еспаном непосредно из страних земаља долазећа.

Крајња граница тачности, коју нова и у саобраћају налазећа се бурад не смеју прекорачити, одредиће се доцније наредбом извршне власти.

Ако би надлежна власт на основу жалбе, или иначе, наша за нужно испитати, да ли је запремина буради тачно означена, а и у другим приликама, где је ближе испитивање предмета нужно, она ће за тај посао одредити вешто лице, које ће по учињеном испиту своју вештачку оцену дати. Ако оптужени са истом оценом nebude задовољан има право искати да контролор округа, где је иступ учињен, вештачки преглед изврши. Против оцене контро-

лорове, ако је према закону извршена, оптужени се не може жалити.

Члан 17.

Прамере 3-ћег реда срањиваће главни контролор најмање сваке 4-те године са прамерама 2-гог реда у присуству месне комисије, коју министар финансије одреди.

Прамере 2-гог реда срањиваће бар сваке 10-те године са прамерама 1-вог реда једна комисија министром финансије за то постављена у присуству министра финансије и председника државног савета.

Члан 18.

Ради првог прегледа морају се мерила, тегови и справе за мерење донети у канцеларију контролора мера. Само кад је препос тих ствари скопчан са тешкоћама и трошковима моћиће лице, које израђује или продаје мерила, тегове и справе за мерење, позвати контролора, да их овај на месту прегледа и жигоше. У том ће случају дотично лице платити дневно у државну касу по 12 гр. пореских. А за путовање пак изван места становања контролора плаћаће дотично лице поред 12 гр. пореских у државну касу, контролору још путни трошак по закону као полицајним чиновницима и даће му подвоз.

Члан 19.

На исти начин плаћаће контролору путни трошак и дати му подвоз и онај, чија се бурад нађу са погрешно означеном запремином, па контролор или од власти или од приватнога лица преко власти буде позван, да учини преглед.

Наће ли контролор, да запремина није погрешно означена, онда му плаћа све трошкове онај, који је дао повода том прегледу.

Члан 20.

Мерила, тегови и справе за мерење морају на први преглед бити донешени у таквом степењу израде, да контролор на њих без икаквог даљег посла осим самог прегледа може као на уредне званичан жиг ударити. У противном случају контролор их неће примити, али ималац има право захтевати од контролора, да овај на исте удари жиг одређен за неуредне мере и да се против поступка контролоровог жали вишој власти, ако налази, да је поступком контролоровим оштећен.

Ако су ови предмети такве природе, да се на њих не може жиг за неуредне мере ударити, имаоцу се оставља, да их може општинској власти на чување предати, док се његова жалба нерасмотри.

Ако имацац на преглед непримљених мерила, тегова и справа за мерење тако непо-
ступни, нема места његовој жалби против поступка контролоровог.

Члан 21.

Сва у саобраћају налазећа се мерила, тегове и справа за мерење дужни су имаоци ради повремених прегледа донети у општинску кућу или други влашћу одређени локал, у дане и часове, које општинска власт закаже.

Члан 22.

За први и повремени преглед и жигосање плаћаће се по тарифи, који се буде за то издала.

Али ако при повременом прегледу имаоци тегова буду захтевали, да им контролор исте дотера, он ће бити дужан да то учини, а имаоци ће му за труд и утрошени материјал такође платити по тарифи, која се буде издала.

Ако би мерила на повремени преглед донешена изискивала оправке, контролор ће их просто одбацити.

Члан 23.

Са неуредним мерилима и теговима поступаће се у осталом онако, како је за први преглед у члану 20. наређено.

Члан 24.

Као највиши технички орган у питањима мера биће главни контролор, који ће стојати под министром финансије. Круг његове радње одредиће министар финансије путем наредбе.

Члан 25.

Посао прегледања и жигосања мерила, тегова и справа за мерење вршиће један од постојећих званичника дотичног округа а по потреби и среза, кога за то одреди министар финансије.

Он ће за тај посао бити снабдевен са нужним прибором прачера 3-ћег реда, са дупликацима неких од њих као и осталим потребним справама.

О н а д з о р у.

Члан 26.

Власти, које врше месну полицајну службу у општинама, водиће надзор над мерама и истраживаће истуне противу закона и наредба о мерама. Казивање заклетих органа ове надзорне власти вреди као пун доказ, док се противно не докаже.

Сва места, где се на меру продаје и купује, подлеже визитацији органа надзорне власти за сво време, док су иста публици отворена. Осим

тога подлеже истој визитацији и она места, која истој цели служе, али која публици нису отворена.

Лица, која воде надзор добијају од досуђене казне трећину, у оном случају где су они сами иступ пронашли, а остало иде у општинску касу.

Упутства о вођењу надзора и истраживања преступа, досуђивања казне итд. одредиће се доцније особеном наредбом министра финансије.

О к а з н а м а.

Члан 27.

За иступе против закона о мерама казниће се:

А. Са 20 до 30 талира.

Мајстори и продавци, који изнесу на продају или пусте у саобраћај мерила, тегове и справе за мерење, а нису испунили наређења чл. 10. овог закона.

В. Са 5 до 20 талира.

1. Они, у којих се нађу лажна мерила, тегови и справе за мерење поред казна одређених казним закоником за оне, који се тим лажним мерама служе.

2. Они, који се успротиве визитацији органа

надзорне власти одређених, да истражују и достављају иступе по предмету мера.

В. Са 2 до 15 талира:

1. Онај, који се служи старим справама за мерење и старим мерама, које нису удешене по тамерском систему;

2. Онај, који учини иступ против одредбе члана 11 овог закона;

3. Мајстор или продавац, који уместо имена меће, где је прописано, знаке, од којих није дао претходно копију дотичном контролору мера.

Г. Са 1 до 10 талира Казниће се:

1. Онај, који се у јавноме саобраћају службе мерилима, теговима, бурадима, и справама за мерење, на којима нема прописаних знакова, па ма она небила лажна.

2. Они, који преступе против чланова 5, 6, 7, и 12. овог закона.

Члан 28.

Наређења односно поврата против прописа овог закона вреде она, која су поменута у § 324 казненог законика.

Члан 29.

Ако се досуђена казна нема одкуд наплатити, замениће се затвором у размери одређеној § 316 § казненог законика

Члан 30.

Осим тога узаптиће се и уништиће се мерила, тегови и справе за мерење у члану 27 под Б. М 1., а тако исто и мерила и тегови поменути под В. М 1. истог члана.

Мерила, тегови и справе за мерење у којих је једина мана, што немају прописаних знакова, просто ће се узаптити и имаоцу, пошто досуђењу казну издржи (члан 27 М 1. под Г.) жигосана повратити.

Исто ће се тако и бурад (види чл. 16) на којим запремина није на прописани начин означена, као и судови, из којих се у пивницама, механима итд. пиће крчми, ако на њима нема прописаних црта узаптити, и по издржаној казни имаоцу повратити, пошто се на њих прописани знаци ударе.

Члан 31.

Судови, из којих се у пивницама, механима итд. пиће крчми, као и бурад, сматрају се као лажне мере, ако је запремина на њима погрешно означена, и онај чија су казниће се по чл. 27 под Б. М 1.

Члан 32.

Министар финансије издаће према закону све наредбе, које буду нужне за уредно увођење и тачно извршење овог закона.

Члан 33.

Иступи против тих наредаба казниће се по члану 27 под Г. и члану 28.

Члан 34.

Иступе против овог закона и наредаба, које се издаду за његово извршење, расправљаће и судиће дотичан општински суд.

Члан 35.

Закон овај ступа у живот од 1 Јануара 1880. године.

Али две године после обнародовања овог закона допушта се употреба овим законом установљених мера, у колико се купци и продавци у томе сагласе.

Но продавци, који би се хтели новим мерама служити, дужни су то јавити општинској власти и писмено у својој механи, пивници итд. обзнанити, али тако, да та обзнана буде стављена на видном месту.

Но влада, после две године од дана обнародовања овог закона, дужна је да се служи само овим новим мерама по свима својим надлежатељствима.

Препоручујемо нашим свима министрима, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају; властима пак заповедамо, да по

њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

1. Децембра 1873 год.
у Крагујевцу.

(М. П.) М. М. ОБРЕНОВИЋ с. р.

*Видно и ставно државно печат
чувар државног печата,
Министар правде.*

В. Д. Ценић с. р.

*Председник Министарског Савета
Министар иностраних дела.*

Ј. Мариновић с. р.

Министар правде

В. Д. Ценић с. р.

Министар грађевине

К. Магазиновић с. р.

Министар финансије

Чед. Мијатовић с. р.

*Заступник министра просвете
и црквених дела*

Министар финансије

Чед. Мијатовић с. р.

Министар војени

К. С. Протић с. р.

Министар унутрашњих дела

А. Чумић с. р.

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV.

по милости божјој и вољи народа

КЊАЗ СРПСКИ.

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

1. Телесна казна укида се сасвим; и по томе губе силу закона тачка 7. §-а 12. и тачка 3. §-а 310. казнителног законика, као и сва наређења стојећа у свези са тим тачкама.

2. Где би казнителни законик према садањим наређењима прописивао телесну казну ова ће се замењивати за преступе према одређењима §-а 33., као и с обзиром на §. 30.; а за иступе, према одређењима §-а 317. казнителног законика.

3. Закон овај ступа у живот на Цвети 1874 године.

Преноручујемо нашим министрима: Правде, унутрашњих дела и војеном, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају,